

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, főlevés előfizetés el nem engedatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,

a lap szellemi részét illető közlemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

címze nd.

A hirdetésai díjazabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; **Berdé Aron**, **Szabó Sámuel**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Értesítés. — Az orsz. magyar gazd. egyesület jubiláris közgyűlése. — A hazai gazd. egyesületek országos szövetezte. — Szőlő trágyázása. **Gábor József**. — Mi történik Monostoron? Egy választmányi tag. — Értesítés a ragályos betegségekről. — Egyvelőg: Ráksebek a fán. Kertészeti kézi könyv. — Vidéki gazd. tudósítás: Szilágy-Somlyó. — Üzleti heti szemle. — Piaci árak — Hirdetések. —

A lapunk mai számához mellékelte: „A phylloxeráról” szóló röpiratot szintén díjtalanul veszi t. olvasóközönségünk; — különben példányonként tíz krajczárért **Stein János** és **Demjén I. urak kolozsvári könyvkereskedésében** megrendelhető.

Az országos magyar gazdasági egyesület jubiláris közgyűlése.

A központi egyesület köztelki nagy terme ritkán, vagy tán sohasem látott oly díszes gyűlékezetet, mint a minő majus 22-én délelőtt 11 órakor falai között összesereglett. Király Ő Felsége képviselőtében a szeretve tisztelt **József főherczag** jelent meg, a főhely jobb oldalát díszruhás ministereink és a „legnagyobb magyar” dalias fia: **Gróf Széchenyi Béla** és **Ödön** foglalták el., középett az elnökség: **Gróf Szapáry Gyula** elnök, **Korizmic László**, **Gróf Széchenyi Pál** alelnökök és **Morócz István** titkár volt elhelyezve, evvel szemben az akademia, a főváros stb. küldötségei, előbbi a tudós **Dr. Haynald Lajos** bibornokérsek vezetése alatt. A terem balján az igazgató választmány ült, ott láttuk mezőgazdasági ügyünk leghivatottabb bajnokait, miglen középett vagy 30 vidéki egyesületnek képviselője s más érdeklődők szorongtak. A karzatot szép női közönség díszíté. Elnök **Gróf Szapáry Gyula** mindenekelőtt a főherczagnek mondott meleg köszönet, azután magvas megnyitójában utalva az ötven éves fennállás jelentőségére, felolvastatta a földmívelési miniszter átiratát, melyben Ő Felsége az Egyesületnek és Elnökségnek legmagasb elismerését fejezi ki, **Morócz István** titkárt pedig, a serény mun-

kásságnak példányképét, (ki közel 40 év óta van az egyesület kötelékében) királyi tanácsossá nevezi ki. A legfelsőbb kegy ezen kinyilvánítása után maga a miniszter ur is legjobb szerencsekívánatának és őszinte köszönetének ad ezen átiratban kifejezést. Az éljenzés elhangoztával, alelnök **Gróf Széchenyi Pál**, e jeles fiatal gazdánk vette át a szót, ki az egyesület félszázados történetéből tömör és sikerült kivonatot adott. Az egyesület részletes történetét a fáradhatatlan **Galgóczy Károly** írta meg, mely a közgyűlés alkalmával ki is osztatott. Most kövekezett a napirend fénypontja: **Báró Sennyei Pál** emlékbeszéde **Gróf Széchenyi Isván** felett, melynek tartására eredetileg országbíró **Majlath György** volt felkérve, ki azonban gyengélkedése miatt a megelőző estén erről lemondott. Dacára a rövid időköznek, **Báró Sennyei** mesterileg oldá meg nehéz feladatát, klasszikus előadásának tartalma és modora egyaránt lekötötte a nagy számu hallgató-ág figyelmét és midőn a nagy hazafi életnagyságu képeről a lepel lehullott, a főherczaggel együtt az egész közönség felállott és így hallgatá végig a lelkesülten lelkesítő szónokot, kit azután szünni nem akaró éljenzéssel és tapssal halmozott el. Majd **Korizmic László** alelnök, az erd-mekben gazdag hazafi adia elő a hazai gazdasági egyesületek között létrejött szövetekezés alaponalait (melyet már eddig is 21 egyesület elfogadott) azután az enq-é e tárgyalásokról referált, mire **Gróf Szapáry Gyula** az ünnepélyes közgyűlést bezárta.

Az erdelyi országrészből képviselve voltak: az erdelyi sági egyesület, (melynek küldöttségét már korábban említettük), a torda-aranyosi gazdasági egyesület **Veltz Ödön** és **Gal Jenő**, a szolnok-dobokai pedig **Báró Bánffy Dezső** és **Flóth F. Adolf** tagok által. A kolos-monostori gazd. tanimézet képviselőtére műegyetemi tanár **Wagner László** volt felkérve.

Deután négy órakor vagy 150 fővárosi és vidéki gazdátárs gyűlt egybe a „Hungaria” szálloda dísztermében, hol a szokásos pohárköszöntök nem hiányoztak; itt is **Báró Sennyei**

Pálnak az egyleti elnökségre mondott toaszija nyert kiváló tetszést.

Igy folyt le az ország első gazdasági egyesületének jubiláris közgyűlése nagy részvétellel, nagy sikerrel, mihez csak azt kívánjuk: Ad multos annos!

A hazai gazd. egyletek országos szövete.

Május 20-án d. u. 4 órakor tartatott meg a Köztelken amaz országos értekezlet, melyet a vidéki gazdasági egyleteknek az orsz. magyar gazdasági egyesülettel való szövetezése tárgyában az orsz. m. gazdasági egyesület választmányja egybehívott. Az igazg. választmányon kívül, mely majdnem teljes számmal volt jelen, igen nagy számmal jelentek meg a vidéki egyletek képviselői, úgy, hogy összesen mintegy hatvan személy vett részt az értekezletben. Képviselve voltak a következő gazdasági egyletek: a Somogy megyei, Szepesm., Zemplénm., Fehérm., Kecskemét vidéki, Pozsonym., Torda-Aranyosm., Sopronm., Liptóm., Nyitra m., nyitravölgyi, debreczeni, aradi, Bihar m., Tolnam., győrvidéki, komáromi, Temesm., erdélyi, Jász-N.-Kun-Szolnokm., Baranyam., Szabolcsm., Borsodm., békési, Vasm., Hevesm. és Gömör megyei gazdasági egyesületek.

Koriz mics László elnök megnyitván az értekezletet, üdvözli a jelenlevőket és röviden kifejti a mai értekezlet célját. Kiemeli annak szükségét, hogy az ország összes gazdaközönségét érdeklő kérdésekben a kormány és törvényhozás előtt az orsz. m. gazdasági egyesület és a vidéki egyletek ne különállóan, de együttesen lépjenek fel ohajaikkal. E mellett hangsúlyozza, hogy a tervezett szövetezés a vidéki egyletek autonómiáját legkevésbé sem sérti, sőt azt határozottan fenntartani kívánja. Végül áldást kíván az értekezlet munkálkodására (Éljenzés.)

Ezután Morócz István titkár felolvasta a vidéki gazdasági egyletek átiratait, melyekben küldötteiket megnevezik és részben a szövetezéshez való hozzájárulásukat is kijelentik.

Tisza László, mint az erdélyi gazdasági egyesület elnöke, köszönetet mond azoknak, kik az ország gazdasátiára nézve ezen oly fontos mozgalmat megindították. Különösen kifejezi háláját azok iránt, kik ezelőtt 50 évvel elvetették a mustármagot, melyből az orsz. m. gazdasági egyesületnek ma már oly jótékony árnyékot nyújtó fája kinőtt és baráti kézszerítést hoz bércezes kis hazájából azoknak, kik az elhunytak után maradt ürt oly méltóan betöltik. (Éljenzés.)

Felolvastatnak ezután azon alapelvek, melyeket a szövetezésre nézve az orsz. m. gazdasági egyesület kidolgozott és melyet annak idején már közöltünk; mire szót emel:

Mokry Sámuel, a békésmegyei gazdasági egylet képviselője. Sajnálta, hogy az orsz. m. gazdasági egyesület felhívását oly későn küldte szét, hogy azt a vidéki gazdasági egyletek időhiány miatt nem tárgyalhatták kellőképen. Ily helyzetben volt a békésmegyei gazdasági egylet is, minek következtében a szövetezés tervezett módzatai iránt nem nyilatkozhatik és óvását kénytelen bejelenteni a netalán hozandó határozatok

ellen. Különben nemcsak negatív, hanem pozitív nézete is van a szövetezésre nézve és ez abból áll, hogy térjünk vissza a székesfehérvári orsz. gazd. kongresszus által teremtett alaphoz, t. i. az évenként tartandó gazdasági kongresszusok eszméjéhez. Sajnálja, hogy a kongresszus végrehajtó bizottsága e részben a jelen évre nézve eddig még semmi intézkedést sem tett.

Dessewffy Aurél gróf megjegyzi, hogy a gazdasági kongresszus végrehajtó bizottsága holnap tog ülést tartani, melyben a további teendők iránt határozatot hoz. Az orsz. m. gazdasági egyesület ugyanazt akarja, a minék szükségét a kongresszus is hangsúlyozta, t. i. az erők összpontosítását, csak hogy az évenkénti kongresszus helyébe évenkénti közgyűlés lépne. Elvileg a kettő közt különbség nincs; ajánlja a gazd. egyesület javaslatának elfogadását.

Somsióh Pál a félreértések elkerülése végett szükségesnek találja némelyeket felhozni az egyesület multjából, melynek ő 50 év óta tagja. (Éljenzés.) Reményli, hogy sikerülni fog Mokryt meggyőznie arról, hogy sem meglepetésről panaszkodni nem lehet, sem tiltakozásnak helye nincs, mert kötelező határozat hozatala nem is czéloztatik (Élénk helyeslés) és ezen felvilágosítás után reményli, hogy a békésmegyei gazdasági egyesület a szövetezetnek majdan legerősebb támasza leon.

1848. előtt, midőn az orsz. m. gazd. egyesület többször megkísérlte, hogy a megyei egyletekkel szövetezzék, a megyékben nagy volt az ellen a reszenzus, mert féltették autonómiájukat, 1848. után, midőn a gazd. egyesület oly nehéz vajadásokon ment keresztül és midőn a vidéken főkegyletek kezdtek alakulni, minden vidéki egylet fiók akart lenni. A multban, midőn cenztralizációtól félték a megyék, decenztralizálni akart a közvélemény mindent, még a gazdasági téren is; midőn Magyarországot öt darabra szakították, ismét mindent cenztralizálni akart, még a gazdasági téren is.

Ez azon politika, melyet a napi események hatása alatt csinál az ingadozó közvélemény. A gazd. egylet nem akarja sem az egyik, sem a másik politikát követni, hanem oly szövetekezést akar létesíteni, mely mind az egyes részek érdekeinek szolgáljon, mind a központot hathatósabb működésre képesítse. (Tetszés.) A vidéki egyletektől nem kíván mást, mint hogy tagjai legyenek az orsz. gazd. egyesületnek.

E szövetekezés nem sérti a vidéki egyletek autonómiáját, ez nem egyéb, mint a szellemi és anyagi erők oly kézfogása, mely nélkül ma nem boldogulhat az egyes. (Helyeslés.) Tiltakozásra nincs szükség, mert a hozzájárulás a szövetezéshez az egyletekre nézve nem kötelező. Kéri a javaslat elfogadását. (Zajos helyeslés.)

Radó Kálmán, a vas megyei gazd. egylet képviselője elfogadja a javaslatot és elismerését nyilvánítja érte az orsz. m. gazdasági egyesületnek, mely felfogta hivatását, midőn a megindult mozgalmat kezdeményezte.

Tisza László azt tartja, hogy a mai értekezletnek mindenesetre határozniia kell a tárgy felett; ha vannak egyletek, melyek nem hatalmazták fel képviselőiket kötelező nyilatkozatok tételére, ezekre nézve nincs kizarva, hogy később csatlakozzanak a szövetezethez. (Helyeslés.)

Farkas Kálmán, a gömöri gazd. egyeslet képviselője, elvben elfogadja a javaslatot, de azon nézetben van, hogy a mai értekezlet csak általánosságban határozhat felette és a tüzetes tárgyalást a legközelebbi közgyűlésnek véli fenntartandónak, hogy ez alatt az érdekeltek behatóan foglalkozhassanak a tárggyal.

Hasonló értelemben nyilatkozik **Molnár Lajos** a komáromi gazdasági egyeslet képviselője is.

Orczy Gyula, a Borsodm. gazd. egyeslet képviselője, a javaslatot oly tökéletesnek tartja, hogy felesleges annak pontonkinti tárgyalása, hanem ajánlja en bloc elfogadását.

Viczmány Ödön, a zemplénmegyei gazd. egyeslet képviselője, feleslegesnek tartja a szövetkezés elve feletti vitatkozást, melyet mindenki helyesel; de igenis szükségesnek véli a szövetkezés módozatainak megállapítását, a mely megállapodás azután kötelező legyen mindazokra nézve, a kik a szövetkezethez belépni akarnak.

Elnök ezután felolvastatja az erdélyi gazdasági egyeslet emlékiratát, mely a szövetkezést az orsz. m. gazdasági egyeslet javaslatától eltérő módon kívánja keresztülvinni.

Bánhidy Béla b. kijelenti az aradmegyei gazdasági egyeslet nevében, hogy az orsz. gazd. egyeslet tervezetét en bloc elfogadja; (Éljenezés) az erdélyi gazdasági egyeslet javaslatát a legközelebbi országos ülés napirendjére kívánja kitüntetni. (Helyeslés.)

Kovács László a maga részéről elfogadja a program minden pontját és azt hiszi, hogy a mai értekezletnek az a feladata, hogy megállapítván a szövetkezés módozatait, azoknak a vidéki egyesleteket megnyerni igyekszik.

Békessy László, a debreczeni gazdasági egyeslet képviselője, nem szeretné, ha az értekezlet oly értelmű határozatot hozna, hogy majd máskor fog határozni. Kijelenti, hogy az orsz. gazd. egyeslet javaslatát en bloc elfogadja.

Simon, csornai prépost a győrvidéki gazdasági egyeslet nevében kijelenti, hogy pártolja az eszmét, de tekintve az egyeslet mostoha helyzetét, a 200 frnyi alapítványt be nem fizetheti (Derültség) ezt tehát el nem fogadhatja.

Gamauf Vilmos: Az erdélyi gazd. egyesletet külön javaslatának előterjesztésére két indok vezérelte: az egyik az, hogy az ország területének nagyságánál fogva attól tart, hogy a tervezett orsz. gyűlések a vidéki gazdasági egyesletek részéről nem fognak kellő látogatottságnak örvendeni; a másik az, hogy a képviselők számának szabályozása és leszállítása által a tanácskozás menete gyorsítható. — Egyébiránt üdvözli a szövetkezés eszméjét és azt hiszi, hogy a módozatokra nézve fenforgó nézeteltérések nem fogják akadályozni az eszme létesítését.

Gál Jenő nem tartja a javaslatot en bloc elfogadhatónak, hanem pontonkint kívánja tárgyaltatni és bizottságot óhajt kiküldetni, melyhez a netalán beadandó módosítványok jelentéstétel végett utasíthatnának.

Tisza László szintén a pontonkénti tárgyalás mellett nyilatkozik.

Elnök ezután az általános tárgyalást befejezettek nyil-

vánítja és felteszi a kérdést: elfogadja-e az értekezlet az orsz. m. gazdasági egyeslet javaslatát en bloc, vagy pontonkint kívánja-e azt tárgyalni.

A többség a javaslatot en bloc fogadja el. Ennek daczára azonban az értekezlet, az elnök indítványára, elhatározta a pontonkinti tárgyalást. Mielőtt azonban ez megkezdett volna, **Radó Kálmán** felveti a kérdést, mennyiben tekintendők az értekezlet határozatai a vidéki gazdasági egyesletekre nézve kötelezőknek.

Hosszas vita után, melyben **Viczmány, Ernusz, Kelemen, Farkas, Tisza László, Bottlik Lajos, Károlyi Sándor gr. és Somsi Pál** vettek részt — az értekezlet elfogadta **Radó Kálmán** következő indítványát:

Az értekezlet elfogadja az orsz. gazdasági egyeslet által előterjesztett tervezetet és kimondja, hogy a mely vidéki gazd. egyeslet az orsz. gazd. egyeslet alapítói közé újabban belép, olyanak tekintetik, mint a mely a szövetkezett minden módozatait magára nézve kötelezőknek elfogadja. A régebben alapítókul belépett vidéki egyesletek pedig értesítettvén a határozatokról, felhivatnak írásbelileg hozzájárulásukat kijelenteni.

A részletes tárgyalásban részt vettek **Gál Jenő, Dessewffy Aurél gr., Viczmány, Farkas, Máday, Radó, Szalay Imre, Orczy Gyula, Lónyai Gábor** és mások. Ennek folytán a javaslat részleteiben is jelentékenyebb módosítás nélkül elfogadtatott.

Végül konstatáltatott, hogy a szövetkezethez való csatlakozásokat eddig a következő gazdasági egyesletek jelentették be a Somogy megyei, Szepes m., Zemplén m., Fehér m., Kecskeméti vidéki, Pozsony megyei, Liptó m., Sopron m., Nyitra m., nyitra-völgyi, debreczeni, aradi, Bihar megyei, Tolna m., Baranya m., Jász Nagy-Kun-Szolnok m., Borsod m., Vas m., Heves m. és Gömör m., — összesen 20 gazdasági egyeslet.

A jegyzőkönyv hitelesítésére **Radó Kálmán, Orczy Gyula** és **Simon** prépost kiküldetvén, az értekezlet esti 7 órakor véget ért.

Szőlő trágyázása.

A szőlő trágyázására nézve gyakran igen eltérő nézetek fordultak már meg a nyilvánosság előtt is, sokan — főkép a kényelmesebb emberek — hajlandók a szőlő trágyázást mint a borminőségére szerintük káros eljárást minden körülmények között elítélni. Mások ellenben, kik minden dolgaikban nagyobb buzgalmat fejtenek ki, az előbbi nézetet az indolentiából származó balhitnek tekintik és ezek a szőlő trágyázását ismét minden körülmények között ajánlják.

Mind a két nézetnek van igaza bizonyos körülmények között, de ellenkezőleg a megfordított esetekben mind a két fél téves nézetben van.

Mert a szőlő trágyázásának károsága ott, a hol a szőlőfa vesszőnek erőteljessége, sőt tulságos buja növése a talaj gazdagságát világosan mutatja nem csak nem balhit, hanem nagyon is igazolt; mert

1-ór. A tulkövér szőlőfa erős növése sokkal több kötőzési és csonkázási költséget okoz, mint a gyenge növése szőlő.

2-or. Az igen kövér vesszők rendszeren nagy beltiek és egész sejtszövetük igen sok vizet tartalmaz, minélfogva késő őszi is növekedésben vannak és télen kisebb hidegben is a meg nem érett szemek többnyire elvakulnak.

3-or A tulvastag vesszők kivált alsóbb szemjei a tapasztalás szerint sokkal több termés nélküli üres vesszőt nevelnek, mint a közép vastagságu vesszők szemjei.

4-er Az is tapasztalati tény, hogy a tulkóvér szőlőfa, ha termést hoz, azt a rendesnél nagyobb terjedelemre fejleszti ugyan, hanem miután az ily kövér szőlőfa minden részében a víz a tulnyomó, a gyümölcsben is a nagyobb vízmennyiségben kevesebb cukor és extract százalék van össze halmozva, minélfogva a tulkóvér szőlőfa termése valamivel mindég silányabb bort ad, mint a soványabb szőlőfa mustja, mit még az a körülmény is fokoz, hogy a rendes távolságban ültetett szőlőfa a buja növéssel és nagyobb leveleivel a termést is inkább elzárja a napsugaraktól és kevésbé engedi megérni, mint a soványabb szőlő.

Ezen tapasztalatokból kiindulva állítja a legtöbb szőlősgazda, hogy a trágyázás a szőlőre nézve káros hatással van és ez a nézet azután a hanyag kezelés eltakarására a legsoványabb szőlőre is átvitetik, sőt még némelyek hajlandók a borban a trágya szagát is felfedezni, csak hogy a trágyázási munkától megszabadulandó, annak káros oldaláról magokat megnyugtassák.

Annálfogva az ugyis kövér szőlő talajt, melynek legvilágosabb mértéke a szőlőfa sok és erős vesszője még trágyával tul kövériteni épen oly fonák eljárás, mint a századon keresztül szőlőnek használt és elsoványodott talajt — mely már csak kevés és silány vesszőt és annál kevesebb termést képes nevelni, — kapálni és minden más munkával ellátni azon csekély termésért, csak azért, hogy a sovány szőlőnk jó borával kérkedhessünk.

A szőlő termését a szőlőfa vesszeje hozza, de ha nincs a talajban erő: nincs miből neveljen a szőlőfa vesszőt és ha vessző nincs, következképp termést sem várhatunk.

Épen azért, ha nagyobb mennyiségű termést óhajtunk előbb vesszőt kell nevelnünk, mi a termést hozhatja; vesszőt pedig a szőlőfa csak megfelelő tápanyagokból nevelhet, mely anyagok a szőlőtalajból is a folytonos aknázással épen úgy kiapadnak, mint bár mely más talajból.

Sajátságos, hogy a kukoricza, repce, répa stb. talaját minden 5 — 6 évben megtrágyázzák, mert tapasztalatból tudják, hogy az által bővebb termést nyernek, a nélkül, hogy azokon a trágya szaga is megéreznék, a szőlőfától pedig azt kívánják, hogy az minden új anyag hozzáadása nélkül századokon keresztül hozzon bő termést és még azon felül elég tüzelő anyagot is neveljen, — hisz ez is növény, mely szintén azon természeti törvények alá tartozik, mint a többi.

Azért is arra a gazdasági kérdésre, hogy kell-e a termelő növények alá a talajt trágyázni? a szőlő ültetvényénél is csak azzal felelünk, hogy ha a talaj fris és igen kövér, nemesak nem kell, mert káros hatással van, hanem a hosszuszál vesszős mivelettel és bő termeléssel mindaddig kell szivattyuzni a talaj

tulerejét míg abban a szőlőfa a legtermőképesebb, közép vastagságu vesszőt neveli, azon tul pedig mindig annyi trágyát kell adnunk, a mennyi tetszésünk szerinti mivelet által a talajból elvitetik vagyis azontul arra kell vigyáznunk, hogy tápanyagokban a talaj kiadásai felül ne haladják a bevételeket, különben elsoványodás a következkése. Ellenben a sovány talajból termést nem várhatván erősen kell trágyáznunk mindaddig, míg annak termő ereje a kellő fokra emelkedik, azon tul pedig, mint előbb említve lett, csak az elvitt anyagokat kell pótolnunk.

Érdioszeg.

Gábor József.

Mi történik Monostoron?

Közlemények a gazdasági tanintézet köréből.

XII.

(Marhahizálás és ennek eredményei.)

Az annyi panaszkodás után megindult esőnek most már szintén panaszra méltó tartóssága alatt a külső mezei munkákból mit sem emelhetvén ki a lefolyt két hétről, felhasználom az alkalmat arra, hogy egy, a téli időnyből vett közleménnyel lépjek elő, melynek bizonyára nem veszett el érdeke, ha most közöltetik is.

Az intézetnél folyó marhahizalásról akarok egyet-mást elmondani, a mint azt nyert adataim megengedik.

Az intézetnél a megelőző években is gyakorlatban volt, habár nem is rendszeresen, hogy a kimustrált jármos ökrök, a mennyire azt a rendelkezés alatt álló takarmány engedte, felhizlaltattak. Hogy a hizálás nem folyt minden évben, annak oka és pedig szerencsés oka az, hogy az intézet 20—24 (jelenleg 28) ökréből nem akadt minden évben mustrálni való. Kezdetben az első hizalások eredményei nem voltak kellőleg kimutathatók, mert nem volt hidmérleg, melyen az állatokat megmérni lehetett volna s épen a művelet legérdekesebb része maradt ismeretlen. Egy 1872. évi hizalásból csak az volt a végeredmény, hogy 8 drb hizott ökör áran 8 drb igen jó fiatal jármos ökröt lehetett venni. Egy későbbi, 1875. évi hizalásról most csak azt jegyezhetem fel, hogy 4 drb vén ökör 150 napig tartó hizálás után 3756 ű súlyról 4506 ű-ra emelkedett. Még később ismét jobbnak mutatkozott a mustra ökröknek oszupán feljavítása s ily állapotban eladása, semmint a rendes hizálás végrehajtása, mi a hizalásnál az olcsó és legalkalmasabb takarmány: a moslék nélkül kétségkívül teljesen el sem is érhető és aránytalanul drága is marad.

A mult év végével, midőn már a külső munkák egyáltalán s a trágyahordásból is nagy rész elvégeztetett, az intézet legvénebb s leghibásabb 7 drb ökre felállítatott hizalásra december 1 én. A 7 drb vén ökör felállításkori sovány súlya volt 3912 kilogramm, tehát egy darabnak átlag súlya 560 kiló. A hizálás szénafélékkel, szalma, polyva, répa, sörtörköly, dara és repce pogácsával történt és pedig a szálas takarmányfélék előbb mind szecskává vágva füllesztésen mentek keresztül.

A naponkénti s darabonkénti takarmány adagok a különböző időszakokban némileg változtak, de több kevesebb eltéréssel átlagban a következők voltak:

4 kilo széna;
 4 " őszi szalma
 3 " tavaszi szalma
 35 " burgundi répa
 5 " korpa
 3 " tengeri dara
 1,5 " repcepegácsa. Ezekből utánszámítás utján az
 tűnik ki, hogy a táparány = 1:4.

A hizlalás tartott december 1-től martius 9-éig tehát kerekén 100 napig. Az állatok hetenkint fölmérettek s a mérések jegyzőkönyvre vétettek, valamint a takarmány adagok kiszolgáltatása is pontos mérések mellett történt. Sok érdekes részlet kínálkozik itt a megemlítésre az egyes állatok gyarapodási haladása felett, de ezek elősorolása igen nagy lért venné igénybe. Itt csak azt említem fel, hogy egyik ökörnek az első hónapban eltört az egyik szarva egészen, csapostól együtt. A nagy fájdalom s a gyógykezelés dacára azon ökör sulyban nem csökkent semmit, hanem aránylag egyike volt folyton a legjobb hizóknak. A 100 nap alatt a 7 drb ökör elfogyasztott: 1519 kl. szénát, 168 kl. sarjút, 875 kl. bükkönnyt, 595 kl. luczernát, 1512 kl. őszi, 2538 kl. tavaszi szalmát, 651 kl. polyvát, 23555 kl. répát, 2774 kl. korpát, 1533 kl. sörtörkölyt, 555 kl. tengeri darát, 1557 kl. repcepegácsát és 39 kilo sót, az alom szalmát nem számítván. Mindezek részint a vétel- részint a szokásos árban felszámítatván, összesen 340 frt 44 kr. értéket képviselnek, suly szerint pedig, szintén kéllőleg utánszámítva, 22239 kilogramm, szénaértéket. A 100 napi hizlalás után a 7 drb ökör sulya volt a martius 9-ki beméréskor 4715 kilogramm, az élősulybeli gyarapodás tehát tett kerekszámban véve (4715 - 3912) 800 kilót. Esik gyarapodási átlag 1 drbra 117 kiló, az élősulyi átlag pedig a hizlalás végén tett 701 kilót drbonkint.

— 100 kiló szénaértékre esik 3,6 kilo testsuly szaporulat. Az ökrök eladattak 1300 frtért, esik az eladási árból 1 drbra 185 frt 71 kr. Ha a mustra ökrök sovány állapotban adattak volna el, akkor érettük kapni lehetett volna 3912 kl. sulyukból 48% hussuly = 1878 kiló után à 48 kr = 901 frt 44 kr, miből drbjára 128 frt 77 kr esnék s így párjára 257 frt 54 kr; ez pedig elvénült s hibás ökrökért nem várható. De mégis ezen esetet föltételezve, a hizott állapotban való eladás a sovány állapotban való eladással szemben 400 frt többletet tüntet ki, miből a 340 frt takarmány értéket letudván, mutatkoz k előny 60 frt a hizlalás javára, a trágyát nem számítván. Ezen előny most abban nyilvánult, hogy a 7 hizott ökör árból 305 frt pótlással lehetett venni 8 drb fiatal jó ökröt, meg ha sovány állapotban adattak volna el, ugyanily fiatal ökor vételére 704 frtot kellett volna pótolni.

— Tanulságnak az ily hizlalás is jó az intézetnél; de a valódi tanulság e példából az, hogy a hizlalásnak ily helye az iparüzletek mellett van, mert ezeknek hulladékaival, a drága széna s egyéb póttakarmányfélék nem versenyezhetnek. —

Egy választmányi tag.

Értesítés a ragályos és járványos állati betegségekről 1880. majus hó 22-ig.

M e g y e	K ö z s é g	Az állatok faja és da- rabszáma	A kór meg- nevezése	Elhullt vagy gyógykezel- tetik
Alsó-Fehér- Csik	Alvincz	1 szarvasm	lépfene	elhullott
	Gy.-Alfalu	1 ló	takonykór	kiirtatott
Fogaras	Al.-Venicze	1 szarvasm	lépfene	elhullott
	N.-Küküllő	1 ló	takonykór	kiirtatott
"	Vessződ	5 "	"	"

Horvát-Szlavonországban kiütött a marhavész a károlyvárosi alispánság területén Prilisce nevű községben; a horváth-szlavon katonai határörvidéken pedig az ogulin-szluini kerület Otok és Ostaria nevű községeiben.

Magyarország területe marhavészmentes.

Egyveleg.

— A mult heti fagyról, helyesebben mondva dérről lapunk zártáig tudositást nem nyervén, ebből azt következtethetjük, hogy a mezei terményekben és szőlőben jelentékeny kár elő nem fordult, a mit magánértesüléseink is bizonyítanak. Kerti főzelékfélék és korai vetemények ellenben kisebb-nagyobb mérvben károsítva lettek.

— Felhivás. A kolozsvári és kolosmonostori szőlőtulajdonosoknak tudomására hozzuk, hogy a kolozsvári Phylloxera-bizottság Phylloxera-vizsgálatok eszközlése végett készséggel áll szolgálatjukra. A kik tehát akár egy, akár más okból azon gyanuban élnek, hogy szőlőjükben esetleg Phylloxera jelen lehet, forduljanak e tekintetben a bizottsághoz. E tekintetben jelentéseket a következő bizottsági tagok fogadnak el: Dr. Bariók István tanár, Dr. Daday Jenő egy. tanársegéd, Ormándy Miklós tanár, Parádý Kálmán tanár, Dr. Szaniszló Albert tanár. Megjegyezzük, hogy ezen szőlővizsgálatok a tulajdonosnak semmi költségébe nem kerülnek. E felhívásunk nem szól azoknak, kiknek szőlői már az ősszel megvizsgáltattak, vagy a kiknek szőlőiből a vesszők elárnsítása a polgármesteri hivatal által betiltatott; mert ezen tulajdonosok szőlőre nézve a vizsgálat „kötelező” lévén, ezen szőlők jelentkezés nélkül is a legközelebbi napokban meg fognak vizsgálatni. Kelt a kolozsvári Phylloxera bizottság Kolozsvárt 1880. Május 21-én tartott üléséből. **Dr. Szaniszló Albert**, bizottsági elnök; **Szabó Samu**, bizottsági jegyző.

— F. Ráksebek a fán. Bármi úton támad a fa héján seb, pl. külső sértés, fagyrepedés stb. által, az többé kevésbé, kiváltságosan tavasszal, kizöldülés előtt levedzik. E nedvességen megakadnak a gombák sporái vagy esirázó sejtjei, melyeket a legkisebb szellő is tova visz. Ezek élő porszemecskék, melyek a gombák felületén vagy belsejükben keletkeznek s megérve el vagy kiszóródnak. Midőn pl. az érett, száraz pöfeteg (ló f. g) gombát megnyomjuk, a kiszálló barna por a sporák millióiból áll. E por egyéb iránt a fahéjon nagyszámban jelen van min-

denkor s így az esővíz által is a sebbe mosatik. Ott úgy, mint az élesztő sejtek a szeszes folyadékokban, tésztaiban, cukoroldatban stb. szaporodni kezdenek a spórák oszlás és rügyezés által s az egész seb felületét ellepik az így keletkezett élesztő sejtek milliói. Azután csirázni, tömlőalakú nyulványokat hajtani kezdenek, melyek a sebbe behatolni igyekeznek s az újonnan képződött eleven behagedési szövetbe is behatolnak s azt megölik. Jövő évben a fa új erőlködést tesz a beforradásra; az elhalt sebrészeket a kinyomott nedv újra előnti, élesztő sejtek újra szaporodnak s a gombafonalak múlt évi támadása az új behagedési rétegben, sőt ezen túl is hasonló sikerrel újra kezdődik. Így küzd a fa a rákot okozó csak microscop alatt látható gomba sejtekkel évről-évre. Ezért, ha a rákot sikeresen kigyógyítani akarjuk, ki kell vágni a sebet, míg az elevenig jutunk. Szabály inkább többet vágni, mint kevesebbet. Azután a sebet kárbolsavas oldattal ki kell mosni; mert alig lehet úgy dolgozni a kivágásnál, hogy gombasejtek a késsel újra rá ne kenessenek a vágás felületre. Ezeket kell megsemmisíteni a carbolsav oldatnak. Ezután a sebet jól be kell kenni meleg oltó viasszal. A beforradás biztos!

— Állott vajismét izletessé tehető az által, ha a megromlott vajmennyiség tizedrészével egyenlő tejfölt és kevés sót gyurunk az előbb jól kimosott vajba. Ez által a vaj íze ép olyanra lesz mint a frissé, csak hogy oly soká aztán ezt nem lehet eltartani. (M. F.)

— Beküldetett a „Kertészeti kézikönyv“ című műl. kötete. Irta Biró Pál gazd. tanintézeti főkertész Debreczenben. E mű három esetleg négy kötetre fog terjedni s magába öleli a gyümölcsfa-kertészet-, konyha-kertészet-, gazdasági fatenyésztés-, a szőlőtenyésztés és művelésénél előforduló munkálatokat és eljárásokat. A megjelent első kötet (Gyümölcsfa-kertészet) ára 1 frt 20 kr. Az előfizetések legzélszerűbben postá utalvánnyal magánál a szerzőnél eszközölhetők Debreczenben. —

Vidéki gazdasági tudósítás.

Szilágy-Somlyó vidéke, 1880. május 17.

A márczius hó elején jelzett szép reményekre jogosító őszi vetéseink ugyancsak a márczius havi tartós száraz fagyok által tetemesen megritkítottak — egész április hóban szárazság uralkodott, csak 10—12-én volt eső, — a tengeri vetés még nem mondható bevégzettnek és az első vetések, miután azok a száraz földben ki nem csírázhattak, csak most kezdenek kelni, de ritkán; a folyó havi gyakori esőzések sokat segítettek a megritkított őszi vetéseken és a tavaszi kalászosokon, — valamint a kaszálókon is. A teli fagy okozta károk már most fiatal gyümölcsfainkon és szőlőinken nem vonhatók kétségbe. Szarvasmarhának nagy ára van és sok vevő érkezik, sertés árak darabonként középszerűek.

Szintay Béla.

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjupiacz Budapest, 1880. május 15-től május 22 éig.

Buza üzlet közepes áremelkedéssel, forgalom 60,000 metermázsa, ár 12 20 frt.

Rosz üzlet gyenge, forgalom 2000 metermázsa, ár 9-56 frt.

Árpa üzlet lanyha, csekély forgalommal; a seres árpából semmi eladás nem történt.

Zab üzlet jó, ingadozó árakkal, forgalom 4—5000 metermázsa, ár 7-00 frt.

Törökbuza gyenge üzlet, forgalom 4000 metermázsa, ár ó 7-60 frt.

Gyapju a kedvezőtlen időjárás miatt a Medardusi vásárra új egynyiretű gyapju-készlet alig fog érkezhetni és a nyírás sem fog előbb kezdődni, mint reudesen. A lefolyt héten 15000 klgm múlt évi fésűs gyapju adatott el. A gyárilag mosott gyapjuból a lefolyt héten 9500 klgm adatott el 2—2-60 frtjával klgmja.

Gabona-árak:

minimum és maximum: Budapest majus 22. | Bécs majus 22.

Buza	11-65 — 12-75 frt	10-67 — 14-15 frt
Rosz	9-50 — 9-70 frt	10-60 — 11-20 frt
Árpa, takarmány	7-40 — 7-65 frt	7-00 — 7-75 frt
Árpa, szeszfőzésre	8-00 — 8-90 frt	8-20 — 9-20 frt
Árpa, seres	— — —	9-25 — 10-00 frt
Zab	7-30 — 7-70 frt	6-55 — 7-60 frt
Törökbuza	7-30 — 7-40 frt	8-15 — 8-80 frt

Budapesti marhavásár majus hó 20-án. Összes felhajtás 1280 drb nagy és 754 drb. apró marha. Elből eladatott 24 drb. bika, 736 drb. ökör, 864 drb. vágó tehén, 83 db. fejős tehén, 72 db. bival, 715 db. borju, 39 db. bárány. Árak: bika darabonként 80—175 frt, ökör páronként 210—380 frt, vágó tehén páronként 150—280 frt, fejős tehén darabonként 70—190 frt, bival páronként 180—236 frt, borju darabonként 15—36 frt, bárány páronként 4—8 frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 52—56 frt, tehénhús 50—54 frt, borjuhús 60—80 frt, bivalhús 48—50 frt.

Bécsi marhavásár majus hó 19-én. Összes felhajtás 3156 drb és pedig 1697 drb. magyar, 975 drb. lengyel és 484 drb. német fajta, melyből 2996 drb. ökör, 99 drb. tehén, 47 drb. bika és 14 drb. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó ökör 51—59 frt, lengyel 50—56 frt, német 52—58 frt, tehén 50—52 frt, bika 48—51 frt, bival 46—48 frt. Lában darabonként 100—209 frtot fizettek.

Kőbányaisertésvásár majus 21-én. (Az első magyar sertéshizláló részvénytársaság jelentése.) A lanyha bécsi sertésvásár folytán, ottani kereskedők oly szándékkal jöttek le, hogy szükségletüket nyomott árakon fedezzék, ebbeli szándékukban az által csalatkoztak, hogy mindjárt a hét elején több kivívó is érkezett ide, minek következtében nagyobb szükséglet mutatkozván, élénk üzlet fejlődött ki, a használható áru készletei gyorsan elkelték s hétzárlattal a szűk állomány mellett klgmmonkint 1 kr. a jegyzett árakon felül szívesen fizettetett.

Jegyzett árak: magyar válogatott nehéz és középnehéz 60—61 kr, öreg hizott 57—58 kr, könnyű 59—60 kr, szerb és román 58—59 kr, tüskés 58 kr. klgrmonként tiszta súly szerint. Eleség árak: tengeri ó 7-70 kr., árpa 7-60 kr, készpénzért. Helyi állomány: majus 14-én maradt 58,900 drb. Felhajtás: Alvidékről kövér 2080 drb., alvidékről hizó 400 drb., Romániából 840 drb, Magyar állam vasuttal 420 drb, vidékről 30 drb., összesen 62670 drb. Elhajtás: Felvidékre 400 drb., Bécsbe (m. héten 173 drb.) 2280 drb. Csehországra 700 drb., Bodenbachon át 610 drb., Délnémethonba 100 dr. Rattkán át 180 drb., Kelenföldön át 1500 drb., Budapesti fogyasztás 2180 drb., Kültelki fogyasztás 80 drb., összesen 8030 drb. Marad állomány 54,630 drb. A részvény szállásokban 6320 drb. van elhelyezve.

Az egészségügyi és transito szállásokban maradt május 17-én 2388 drb., felhajtott: romániai 838 drb, összesen 3226 drb., ebből eladatott 1849 drb., marad állomány 1377 drb. Az egészségi vizsgálat által eddig 409 drb a fogyasztás alól kivonatván, kiirtott.

Disznózsir gyenge kereslet, változatlan árákkal, kész áru hordóval együtt 62 frt, május-junius havi kötésben bordó nélkül 60 frt.

Szalonna üzlet közepes, eladatott 100 metermázsa vidéki szalonna 52 frt, városi áru 57½—58 frt, füstölt szalonna 62—63 frt.

Bécsi sertésvásár majus 18-án. Összes felhajtás 4496 darab és pedig 862 drb. nehéz, 1212 drb. középnehéz és 2422 drb. süldő; melyből 1682 drb. magyar, 2422 drb. orosz-lengyel, 254 drb. szerb és 138 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 54—55 frt, középnehéz 50—53 frt, süldő 33—43 frt, zsir 56—63 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Jelzálog-kölcsönök

a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól kezdve bármily magas összegig, 4½ 5 vagy 6% kamat mellett törlesztésre a legelőnyösebb feltételek mellett, ugyszintén bekebelezott terhek kifizetését gyorsan eszközli a

Hat. engedélyezett

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki Iroda“.

(2.) (21—52.) Kolozsvárt, Páris-utca 19-ik sz. sajtóház.

Kirtekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 2—4 óráig.

Ajánlkozás.

Egy a gazdaszat, de különösen a bortermelés borkezelés és borkereskedés minden ágában iskolailag és gyakorlatilag képzett egyén (30 éves nőlen) keres nagyobb bortermelők vagy borkereskedők-nél, mint pinczemeszter esetleg mint üzlet-vezető alka lmaszát; minthogy az illetőnek kölföldön nagy ismeretsége van egy borkiviteli-üzlet kezdeményezése vagy továbbvezetésére különösen ajánlkozik.

Bővebb felvilágosítás szerezhető KOZMA IGNÁCZNÁL, Dr. Környei Ede ügyvéd ur irodájában Budapesten, Deák-utca 5 szám.

(19.)

(2.—3.)

(21.) PÁLYÁZAT. (1.—3.)

Felvétetik 6 kertészeti gyakornok a fehéregyházi kertészetbe (u. p. Segesvár, Erdély.)

A felvétetni kívánt gyakornokok teljes ellátásban részesülnek. A tanfolyam három évre terjed.

Előnyvel bírnak, kik latin vagy reál osztályokat végeztek; megkivántatik azonban a magyar és német-nyelv szó és írásbeli ismerete.

Pályázni kívánók bizonyítványaikkal felszerelt folyamodványakat f. évi junius 15-ig küldjék be ezen czim alatt:

Gróf HALLER LOUISE,

Fejéregyháza u. p. Segesvár, Erdélyben.

Eladó ház és kert!

A kül-monostorutcában egy kellemes fekvésű telek, minden rajta lévő épületekkel és egy, a legjobb-nak bizonyult gyümölcs fajokkal okszerűen berendezett kert, kedvező feltételek mellett eladó. A telek 7 szobával, 1 konyhával, jőpinczével, kuttal és fakamarákkal stb. bir. A kertben gazdag termést ígérő 700 nemes termőfa, 300 legnemesebb bel- és külföldi szőlőtő és több ezer darabra menő hasznos és dísz növény van.

A telekrészek elkülönítve is eladhatók.

Értekezhetni

BRASSAY (Kronstädter) JÓZSEF
tulajdonossal.

Kolozsvárt, kül-monostorutca 116. szám alatt.

(20)

(1.—3.)

Pincze felszerelési eszközök, bor és sörfejtő szivattyúk, dugaszoló és palaczköltő gépek,

de különösen gazdasági gépek nagy raktára, ugymint
törökbuza morzsolók 35 forinttól kezdve,

Mayer-féle Trieurök,

melyek a konkolyt, bükkönyt és vad zabot tökéletesen kiválasztják
kaphatók kedvező feltételek és jótállás mellett

az első magyar gazdasági gépgyár összpontosított raktár
és gépműhely erdélyországi fióktelepében

(5.)

(13.—45.)

WALSER FERENCZ-nél
Kolozsvártt, bel-monostorutcza 12. szám.

P i a c z i á r a k.

A heti vásár		Egy hectoliter vagy meternázsa*						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	szóta buza	egy buza	rozsa	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tűzifa	marhahús
á r a k r a j o n z á r o k b a n											
Beszterce	máj. 18	750	600	600	—	350	450	200	80	350	40
Bucssó	máj. 21	1010*	650*	610	460*	330	540*	305	—	283	44
Csik-Szoreda	máj. 19	900	—	650	610	375	575	210	100	160	40
Déva	máj. 18	760	620	410	360	420	470	420	160	280	40
Déva	máj. 15	1100*	910*	800*	—	328	700*	300	—	200	44
Érsekújvár	máj. 22	825	700	600	—	320	400	300	140	250	44
Fogarás	máj. 14	933*	—	—	—	280	630	30	160	275	42
K-Fehérvár	máj. 15	1300*	1120*	980*	—	—	700*	350	—	240	44
Sy.-Sz.-Miklós	máj. 15	1166	1000	666	666	350	550	220	80	—	40
Kolozsvár	máj. 20	920	—	620	—	390	520	280	200	350	45
K-Vasárhely	máj. 20	1100*	865*	830*	640*	303	620*	300	100	450	44
Nagy-Bányd	máj. 20	1050*	840*	640*	—	330	500	500	160	260	44
N.-Szobos	máj. 21	830	740	580	430	380	500	210	115	350	45
Szegvár	máj. 20	830	550	550	—	310	430	180	70	150	44
Sz.-Sz.-György	máj. 10	970	800	560	500	300	550	300	200	250	42
Sz.-Békon	máj. 13	837	660	625	—	305	425	230	90	220	44
Sz.-udvarhely	máj. 11	1000	750	610	—	400	500	280	70	200	36

*) A csillaggal jelelt árak meternázásra értendők.

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 40
krjával számítatnak.

A hirdetés szövegét
a t. megrendelőnek minden
külön díj nélkül tet-
szes szerint akárhányszor
változtathatjuk.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.											
A kívánt tér megnevezése	széri hirdetésnél										
	1-3	4-6	7-12	13-18	19-24	25-30	31-36	37-42	43-52	Ezenkívül 30 Kr bélyegdíj annyszor, a hányszor a hirdetés megjelent.	
1/10 v. egész oldal	7	20	31	65	95	120	140	160	170	210	
1/16 v. fél "	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105	
1/20 v. negyed "	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53	
1/30 v. nyolczad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27	
1/40 v. tízhatod "	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14	

Egyletünk t. tagjai
és

lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrés
engedmenyben reszesülnek
ha hirdetésük beküldésekor
tagsági vagy előfizetői
minőségükre hivat-
koznak.